1937 ий
15
АПРЭЛЬ
№ 23 (307)
Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-влак, ушныза!

Рвэзэ коммунист

ВЛКСМ Маробком дэн горком орган

Пропагандист лӱмым паша дэнэ сулаш

Мутат укә, пропагандист лийаш — тидә пәш кугу чәсть. Мәмнан большәвик партий, лэнин комсомол пропагандист-влаклан кугу да отвэтствэннә пашам ӱша нән пуәныт. Партий дэн комсомолын ӱшанымыштым шукташ, пропагандист лӱмым паша дэнэ сулаш—тәвә мәмнан пропагандист-влакын обйазанностьышт. Ойлыманат огыл, тидә обйазанностьым кажнә кәчын, кыртмән тунәмдә шукташ ок лий.

Мәмнан комсомол организацыштә шкә шинчымашыштым кӱрылтдә нӧлтышӧ, пропагандә пашам уло кумыл пыштән ыштышә пропагандистым шӱдӧ дәнә шотлаш лийәш. Кириллов йолташ гай пропагандист-влак мәмнан шукын улыт. Нуно пропагандистын кугу лӱмжым шкә практик пашашт дәнә сулән налыныт.

Но тидын дәнә пырльак пропагандист шотым тәмаш тӧчышӧ йәҥ-влакат шагалак огытыл. Тидә катэгорийсә йолташ-влак пропагандә пашам кӱлэшлан огыт шотло. Садланак шкә пашаштым шотым тәмашлан гына, айда лийжә ыштат. Шинчымашым нӧлтымаш дәч нуно шкәныштым шкә корандәныт. Нунын кокла гыч йужышт заньатьә кӱрлмашым шкә паша системышкышт пуртәныт. Дажә комсомол вуйлатышә пашайәҥ-влакат йӧрдымӧ пашам ыштылыт. Йошкар Ола райкомол бӱро члэн Гордэйэв йолташ 5 тылзә жапыштә 12 заньатым кӱрлын. План почәш 15 заньатым әртарышаш олмәш 2 заньатым гына лӱмлан әртарән.

Вәрласә организацылаштә тыгай факт-влакым әша шуко муаш лийәш. Тыгай практикым ыгузаат чыташ ок лий. Ик политзаньатьымат кӱрлман огыл. Кӱрылтшӧ ик политзаньатьат пәш кугу эҥгәкым конда. Пропагандист-влак тидым умлаш кӱлэш!

Йатыр комсомол организацылаштә политзаньатийым формальнә, толык дәч посна әртарат. Бумстройышто пропагандист Суманэйэв политзаньатийым йӧршәш йамдылалтдә толәш.

— Шола уклоным кӧ-влак вуйлатәныт, — манын тунәмшә-влак Суманэйэв дәч йодыныт.

— Томский, Бухарин,— манын Суманэйэв вашмутым пуән. Тыжәчын палә: Суманэйэв шкә шинчымашыжым сәрйозно ок нӧлтӧ, садланак пурла дэн шола уклонын вуйлатышыштым, нунын коклаштә ойыртәмым, нунын пашазә класслан моткоч осал тушман улмыштым ок шинчә. Пытартыш политзаньатийыш лӱмлан гына конспэктым ыштән толын. Тидә конспэктыштә лу дәнә политик титакым ужаш лийәш. А пропсәминар вуйлатышә Кичатов Суманэйэвын конспэктшым ончән лэкташ ӧрканән. Бумстрой комсомол комитәт сәкрәтарьын олмәштышыжә Письмәнов йолташ политик тунәммә пашам пәш лушкыдын вуйлата.

Йошкар-Ола музыкальнә-тэатральнә училищыштә ыштышә пропагандист Горшков политзаньатийым пәш кукшын әртара, тунәмшә-влакым ок интәрәсовалә. Но комсомол комитәт сәкрәтарь Кузьминых йолташ комсомол погынымаштә Горшковым пәш чот моктән ойлыш.

— Тый Горшковын пагалажым нымонарат от шинчә,—манын комсомолэц-влак Кузьминыхлан викак каласышт.

Тыгай факт-влакым әша шуко ончыкташ лийәш. Кӱшнӧ ончыктымо гай начар пашан причинжә ән пәрвойак тыштә:

Пропагандист-влак кок лаштә йужышт йӧрдымӧ улыт. Нуно пропагандистлан случайнә шогалтальыт. Тәвә Суманэйэвымак налза. Тудым иктат, нымогай комиссат тәргән огыл, райкомол бӱрошат пәҥгыдәмдымә огыл. Тыгай случайнә, шкә шинчымашыштым нӧлташ тыршыдымә йәҥ-влак дәч утаралташ гын, сайрак лийәш. Тидым ыштащ кӱлэш. Нунын олмәш тәргән налмә, активнә, политикым чот шинчышә да пропагандист пашам йӧратышә йәҥым шогалтыман.

Кокымшо причинжә райкомол-влакын пропагандист-влакым лушкыдын вуйлатымаштышт. Райкомол, тӱҥалтыш комсомол организацә-влак пропагандистлан әрәак полшаш, нунын пашаштым тәргаш обйазан улыт. Общо вуйлатымашым, аппаратысә лӱшкымашым вож гычак куклән кажнә пропагандистлан конкрэтнә полшыман. Пропсәминар поропагандистын шинчымашыжым нӧлтышӧ, тудым мәтодик шотышто йамдылышә школ лийжә.

ВКП(б) Рӱдӧ Комитәтын фәвральысә плэнумжо, Сталин йолташын докладшә большәвизмлан әша чот тунәммашым мәмнан дәч трәбытлат. Тидә трәбованьым шукташ, Маркс, Лэнин, Сталин тунымтымым молодьожлан толк дәнә умылтараш—тәвә пропагандист-влакын тӱҥ пашашт.

ШОШЫМ АГА ВАШЭШ

Агротэхэкзамэн эртарымашым огыт вуйлатэ

Торйал районын йужо колхозлаштыжә агротэхәкзамәным әртараш тӱгалмә. „Броненосэц Потәмкин" колхозышто 24 йәҥ экзамәным сдатлән. Агротәхэкзамән сдатлымаш моло колхозлаштат әртаралтәш. Но тидә паша самотьок шот дәнә кайа, райкомол, райзә, огыт вуйлатә.

Райкомолын политучобо отдэл вуйлатышыжә Томилов йолташ 15 апрэль мартә агротәхәкзамән әртарымашым пытарән шуктәна, манын инандараш толаша. Но тидлан ӱшанәш ок лий. Райкомол альә тачә мартәнат экзамәным әртарымә нәргән калэндарьнә планымат ыштән огыл.

П. Т.

1749 йэҥ экзамэным сдайышаш

(Тэлэфон дэнэ)

Мәмнан Роҥго район мучко 1749 йәҥ агротәхэкзамәным сдайшаш. Общәствәннә агротәхәкзамәным әртараш агроном-влакым участкылаш пәҥгыдәмдымә. Спәциалист-влаклан полшаш комсомол активым колтымо. 12 апрэльыштә экзамәным сдайаш тӱҥалыныт. Тидә пашам 1 май мартә пытарәна.

Тракторнә отрйадлаштә 12 комсомол группым ыштымә. Комсомол группылаштә групорг-влакым сайлымә. Комсомол группо-влаклан пропагандистым, лудшо-влакым ойырымо. Нунын чылаштышт инструктироватлымә. Кызыт сәминарым әртарәна.

Райкомол сэкрэтарь—
Зонов.

Комсомол активлан сэминарым эртарэна

(Тэлэфон дэнэ)

Косолапово. Трактырнә бригадә-влак пашаш лэкташ йамдә улыт. Трактырнә отрйадлаштә комсомол группым ыштымә, групоргым сайлымә. Тыгак лудшо, бәсәдчик, пырдыж газэт рәдактыр - влакымат ойырымо.

Кызыт групорг, лудшо, бәсәдчик, пырдыж газэт рәдактыр-влак дәнә кум кәчә жапаш сәминарым әртарәна. Сәминарыш 33 йәҥ коштәш.

Трактырцә бригадә-влаклан библиотәкым, музыкальнә инвэнтарь-влакым ойырымо.

Райкомол сэкрэтарь—
Рудаков.

Бикмурзина Катья 28 йэҥым туныкта

Мари-Турәк районысо „Смелый" колхозышто 28 йәҥ тунәмдымә дэн шагал тунәмшә ильә. Нуным туныкташ роно комсомолка Бикмурзина Катья йолташым шогалтыш. Бикмурзина йолташ туныктымо пашаш гын комсомолкалак пижә. Тудо фәвраль тылзә гычак тӱҥалын, тунәмдымә дэн шагал тунәмшә-влакым кәчын 5 шагат туныкта.

— Тунәмшә-влак шин чымашым налаш чот тыршат,—манәш Бикмурзина йолташ. Тәвә Йәфрәмова Авийа 41 ийаш, 2 изи шочшан. Тугә гынат кәчым кодыдә коштәш, пәш сай тунәмәш. Тәнә адак Тимофэйэва Микывыр Оксинам налына. Тудат тыгә ойла: „Мый изиэм годым пашак тунәмаш шонәнам ильә. Но ачый дэн авый сурт кӧргӧ сомылкам ыштышаш вәрчын ышт колто. Ындә мыйын шонымәм шуо. Мый кызыт кәчә йәда тунәмам. Ындә мый лудын, возән моштәм. Задачымат ыштән кертам. Тау коммунист партийлан. Тудо мланна тунәмаш корным почо", манәш. Тыгак, 20 ийаш рвәзә ӱдыр Соловйова Ана: изиэм годым аза ончашлан лийын, авам тунәмаш ыш колто. Сандәнә тунәмаш әрык шін лий. Мый кызыт уло кумылым пыштән, 1-шә майлан тунәм лэкшаш вәрч вийан тунәмам,—манәш.

Тыгә туныктышо Бикмурзина йолташын умылтарымаш пашам моштән ыштымыжә дәнә школыштыжә 28 йәҥ чыланат тунәммын пайдажым умлэныт, шкак тыршән тунәмыт. Тудо ты пашаш колхозышто уло культур вийымат ушән моштән. Тәвә колхоз вуйлатышә шкак культфонд окса дәнә 22 экзампльар „Лэнин ой" газәтым выписатлән.

— Мыйын тӱҥалмә пашам шукташ чыла йӧнат уло. Тидә пашам мый чәсть дәнә шуктәм. Пәрвой май пайрәмлан 28 йәҥым тӱрыс грамотный йәҥым ыштән луктам,—манәш Бикмурзина йолташ.

Шабдар Вачий.

2000 тэҥгэм нальэ

„Пэләдыш" колхозын колхозницажә Пәтрова Н. (Кужәнгәр район) пуко шочшым ончән куштымыжлан 2000 тәҥгәм нальә.

Кид.

ССР Ушэм ЦИК-ыштэ

ХРОНИКЭ

ССР Ушәм Рӱдӧ Исполнительнә Комитәт прәзидиум М. И. Калманович йолташым ССР Ушәм пырчан шурно дэн живодновод совхоз-влак Калык Комиссар паша гыч утарән.

* * *

ССР Ушәм Рӱдӧ Исполнительнә Комитәт прәзидиум ССР Ушәм пырчан шурно дэн живодновод совхоз-влак Калык Комиссарлан Николай Нәстәрович Дәмченко йолташым шогалтән.

20 счэтовод

Параньга район колхоз школ гыч тидә кәчылаштә 20 счәтовод тунәм лэктә.

И-в.

Сӱрәтыштә: Йошкар-Ола пионьәр пӧртыштӧ фотокружок вуйлатышә Зайцәв йолташ кружокын члэнжә-влаклан фотоаппарат нәргән умландара. (Фото Чуршуковын).

Пропагандэ паша—мыйын йӧратымэ пашам

Мэмнан „7 с'езд Советов" колхоз пэлэнсэ (Сотнур р-н) комсомол организацыштэ политграмотым тунэммэ школ кодшо ийыштэ шыжым пашам ышташ тӱҥальэ. Тэний йанварь тылзэ мартэ мэ политграмото школын программыжым тӱрыс шуктышна. Тунамак партий историйын тӱҥ момэнт-влакцым тунэммэ кружокым организатлышна.

Комсомолэц-влак партий историй дэнэ утларак интэрэсоватлат. Политзаньатыщ коштмаш 100 процэнт дэч ӱлнӧ ыгунамат лийын огыл, прогул, вараш кодын толмаш йӧршэшат укэ. Комсомолэц-влак заньатыш сайын йамдылалтын толыт. Солдатов, Гурйанов, Морозов, Пэтров йолташмыт сайын тунэмыт.

Политзаньатыш мыйат чот йамдылалтын коштам, конспэктым ыштэм, кӱлэш книга-влакым лудам. Утларакшым Лэнин, Сталин йолташмытын произвэдэньыштым дэнэ пашам ыштэм. Сылнэ литэратурымат лудын шогэм.

Пропагандист паша—мыйын эн чот йӧратымэ пашам. Комсомолэц-влак партий историйым кэлгын умлышт, политик событийым сайын палышт, манын тыршэм. Политзаньатэ дэч ончычым политинформацийым эртарэм, испанийсэ событий, тӱньамбал положэньэ, ССР Ушэмысэ увэр-влакым да, молымат умылтарэм.

Комсомолэц влаклан политзаньатылан йамдылалтмаштышт полышым пумаш пэш кӱлэшан паша. Тидэ пашалан мый кӱлын пижынам. Тунэммэ-влаклан заньатылан йамдылалташышт кӱрылтдэ полшэм, нунын пачэрышкышт полшаш коштам. Адак нэлэ тэмэ, умылдымо мут-влакым тӱшкан лончылэна.

Мэ пропагандэ пашам комсомолэц влак коклаштэ вэлэ огыл, комсомолышто шогыдымо молодьож коклаштат ыштэна. Комсомолышто шогыдымо рвэзэ, ӱдыр-влаклан тӱрлӧ йодыш нэргэн лэкцийым эртарэна, партий дэн правитэльствын пунчалыштым умылтарэна, сылнэ литэратурым организованнэ лудына. Политик-массэ пашам ыштымэ дэнэ йатыр рвэзэ-влакым комсомолыш пурташ йамдылымэ. Пытартыш жапыштэ 5 йэҥым комсомолыш пуртымо.

Политшкол коч йатыр активнэ комсомолэц-влакым туныктэн лукмо. Мэмнан туныктэн лукмо комсомолэц-влакна моло вэрэат политикым отличнэ тунэмыт. Мэмнан политшколым тунэмын пытарыша Микутов йолташ кызыт артэлларий школышто политикым отличнэ тунэмэш Сайын туныктэн лукмыланна тудо мэмналан кызытат таум ышта.

Мэ нинэ сэҥымаш-влакэм огына шогал. Ончыкыжым пропагандэ пашам эша сайын ышташ пижына.

Пропагандист—
А. К. КИРИЛОВ.

Политшколышто тунэмшэ-влак ойлат

Сотнур район „7 с'езд Советов" колхоз пэлэнсэ комсомол организацэ пропагандэ пашам сайын организоватлэн. Тудо ВЛКСМ Рӱдӧ Комитэт II-шо плэнумын прэпагандэ паша нэргэн пунчалжым шкэ практик пашажэ дэнэ ильышыш пуртэн шога. Мэ „Рвэзэ коммунист" газэтэш опытым вашталтымэ шот дэнэ пропагандист Кирилов йолташын да политшколышто тунэмшэ-влакын мэмнан дэкэ колтымо сэрышыштым пэчэтлэна.

* * *

1936 ий сэнтьабрьыштэ „7 с'езд Советов" колхоз пэлэнсэ комсомол организацэ политшколым почо. Рвэзэ-влак пэш кугу кумыл дэнэ тунэмаш тӱҥальыч. Мыйат кугун интэрэсоватлышым. Тунэмаш тӱҥалмэ годсэк ик заньатымат кодэн омыл. Тэний йанварьыштэ политграмото школым сайын тунэмын пытарышым. Политшкол мыйым комсомолыш пураш йамдылыш. Йанварьыштак комсомол организацэ мыйым ВЛКСМ члэныш пуртыш. Комсомолыш пурымо дэч вара партий историйым тунэмаш тӱҥальым.

Мый кызыт политшколышто тунэммэ дэч поснат шкэ шинчымашэм нӧлташ тыршэм. Сылнэ литэратурым, „Марий коммун" дэн „Рвэзэ коммунист" газэт-влакым лудам, ВКП(б) Рӱдӧ Комитэт плэнумын пунчалжым, Сталин йолташын докладшым тунэмам. Тунэм налмэ шинчымашэм практик пашаштэ, мэмнан кугу партийын туныктымыжым шукташ вэрч кучылташ тӱҥалам.

Солдатов Элэксэй.

* * *

Мый 1934 ий годсэк комсомолышто шогэм. Комсомолыш пурмо вэс ийэшыжымак мыйым комсорглан сайлышт. Но 1936 ий мартэ политик тунэммашым организатлэн ыжна кэрт, мланна райкомол пэш шагал полша ыльэ. 1936 ийыштэ политшколым организатлымашкэ уло вийнам пыштэн пижна. Пропагандист Кирилов йолташын вуйлатымыжэ почэш политшкол пашам сайын ышташ тӱҥальэ.

Мыйат тунэмаш чот тыршэм. Политзаньатым кодымаш, вараш кодын толмаш укэ, сылнэ литэратурым лудам.

Комсорг —И. Долгов.

* * *

Политик тунэммашым организатлымэ дэнэ комсомол организацэ вийан кушкаш тӱҥальэ. Организацыштэ 3 йэҥ ыльэ, а кызыт 10 йэҥ лийын. Мэ политик тунэммэ пашам утларак вийангдэна.

А. Фэдоров.

* * *

Пропагандист Кирилов йолташын пропагандэ пашам йӧратымыжым тудын практик пашаж гыч ужаш лийэш. Кирилов йолташ политзаньатыйыш сайын йамдылалтын толэш, заньатым вэсэлан эртара. Кэч могай тэмымат кэлгын умылтара.

Политикым сайын тунэммэмлан мыйым тракторист-влакым йамдылымэ курсыш тунэмаш колтышт. Тракторист-влак курсыштат партий историйым сайын тунэмам.

Н. Матуков.

* * *

Сталин йолташ мэмнан ончылан 7- 8 миллиард пут шурно пырчым налаш задачым шындэн. Тидэ задачым шукташ вэрч стахановла пашам ыштэн кӱлэш. Кажнэ стахановэц шкэ паша тэхникыжым шинчымэ дэнэ пырльак политикым чот шинчаш, шкэ культуржым нӧлташ обязан. Нинэ трэбованьэ-влакым шуктыдымо йэҥ стахановэц лийын ок кэрт.

Мый кызыт трактористлан тунэмам. Тунэм пытармэк 7-8 миллиард пут шурно пырчым налмаш вэрч пашам стахановла ыштaп тӱҥалам. Шкэмын политик шинчымашэм, шкэ культуржым нӧлтэм. Тидым шукташ комсомол организацэ полша.

П. Морозов.

Кугу йэҥ-влакым огыт туныкто

„Кӱшнур" колхозышто (Роҥго р-н) 53 йэҥ шагал тунэммэ дэн тунэмдымым шотлалтэш. Тугэ гынат, туныкташ альат тӱҥалмэ огыл. Колхоз вуйлатыше кугу йэҥ туныктымо пашам оккӱлан вэлэ шотла. Йал совэт дэн роноат нимом сэмынат вуйлатэн огыт шого.

К. П.

1937 ийлан калык озанлык план

ССР Ушэм Рӱдӧ Исполнитэльнэ Комитэт дэн Совнарком 1937 ийлан калык озанлык план нэргэн пунчалым луктыныт.

1937 ийыштэ пэш кугу задачэ-влак шогат. Калык озанлык план почэш тэний промышлэнность 103 миллиард тэнгэаш продукцым пушаш. Тидэ цифр кокымшо вичийашлыкын заданьыжэ 11 процэнтлан утыж дэнэ шукталтмым ончыкта. Планыштэ кокымшо вичийашлыкын чыла тӱҥ задачыштат ончыктaлтыныт. Машиностройэньэ ончылан шындымэ тӱҥ задачэ тыгай: йал озанлык машинам кокымшо вичийашлыкыштэ ончыктымо дэчын кок кана шуко пуаш.

1937 ийлан калык озанлык план почэш промышлэнностьышто паша лэктыш 1936 ий дэнэ тангастарымаштэ 19,5 процэнт нарэ утла кӱзышаш. Кодшо ий дэнэ тангастармаштэ тэний сату ар за 3,1 процэнтлан волталтэш. Нинэ цифр-влак гыч паша лэктышым нӧлтышаш, паша дисциплиным пэҥгыдэмдышаш вэрч чот кучэдалаш кӱлмӧ пэш раш койэш. Совэт калык тидэ программым шуктымыж дэнэ шкэ матэриальнэ илышыжым сайэмдаш, культуржым нӧлташ кӱлэш условийым ышта.

Тэнийсэ план почэш пашазэ дэн служащий-влакын кыдалаш пашадарышт кодшо ий дэнэ тангастармаштэ 7,3 процэнтлан кугэмэш. Жилищнэ дэн коммунальнэ строитэльствылан, шэмэр-влакын тазалыкыштым аралымэ пашалан тэний окса кодшо ийсэ дэч шуко колталтэш. Кумдан кучылтмо сатум лукмо производствэ эша утларак шаралтэш. Ужалышаш сатум шукэмдаш да тудын асортимэнтшым сайэмдаш—промышлэнность дэн торгайышэ организацэ-влак ончылан задачым шындымэ. Куштылго промышлэнность хлопчато - бумажнэ ткань, трикотаж лукмашым шукэмда. Тэний йатыр у гигант, комбинат влак пашаш шогалыт. Тидэ шотыштак мэмнан Марий рэспубликыштэ ышталтшэ кагаз комбинатат пашаш шогалталтэш. Нэлэ промышлэнностьат тыгак шкэ производствыжым шара кумдан кучылтмо сату—вэлосипэд, патэфон, радиоприйомник, фотоаппарат, пагат, моло тӱрлӧ сату лукмашымат шукэмда.

1937 ийсэ калык озанлык планым шуктымо мӧнгӧ молодьож мом налэш вара? Тидэ йодышлан тэвэ тыгай цифр-влак вашмутым пуат: 1936 ийыштэ тӱҥалтыш дэн кыдалаш школышто чылажэ 27.418 тӱжэм йэҥ тунэмын, а тэний н и н э школ-влак 30 миллион йэҥым авалтат. Калык туныктымо пашалан 1.100 миллион тэнгэ окса колталтэш.

Совэт молодьож партий дэн правитэльствылан айдэмэ вэрч тыршымыштлан кугу таум ышта. Н и н э цифр-влакым лудмэкэ мэмнан элын самырык граждан-влак капиталист эллаштэ, тыланат коч фашист эллаштэ калык образованьэ паша курык йымак каймым шарныдэ огыт кэрт. Пытартыш ийлаштэ гына Гэрманийын кугу учэбнэ завэдэньылаштыжэ тунэмшэ-влак шот 128 тӱжэм гыч 89 тӱжэм мартэ волэн.

Партий дэн правитэльствэ планым ыштымэ дэнэ пырльак тидэ планым шукташ вэрч кучэдалаш калыклан чын оружийым кучыктэныт. ВКП(б) Рӱдӧ Комитэт Плэнумын пунчалжэ, Сталин йолташын докладшэ да кошартыш мутшо, Жданов йолташын докладшэ—тэвэ мэмнан кидыштына улшо оружий-влак. Нинэ оружий - влак партийнэ дэн партийыштэ шогыдымо большэвик-влаклан пэш кӱлэшан политик задачым чын умлышашлан пэш кугун полша. Нинэ оружий-влак ончыко кугу сэҥымаш-влакым ыштышаш вэрч мо кӱлэшым раш ончыктат. Тӱгжӧ кызыт тыштэ — кадрым большэвизм дэнэ куралангдаш, тэхникым кидын налаш манмэ лозунгым у лозунго дэнэ — большэвизмым кидыш налмэ, кадрлан политик воспитаньым пумо, политик шотышто ончык уждымашым пытармэ нэргэн лозунг дэнэ кылдаш.

К л а с с кучэдалмашын фронтышто пэш кумда улмым ик минутланат мондыман огыл.

1937 ийысэ планым шуктымаш класс тушманын чаракшым ваш лийдэак эрта, манын идиот чэр дэнэ чэрланышэ, ончык уждымо йэҥ-влак гына шонэн кэртыт. Мэмнан элым капиталист эл-влак авырэн шогат, буржуазнэ кугижаныш-влак мэмнан дэкэ диверсант, шпион, врэдитэль-влакым колтылыныт да ончыкыжат колталыт тӱҥалыт. Совэт молодьожлан тидым коч кунамат шинчэн лиман.

Тушман - влакын могай условийыштэ шакшэ пашам ыштымыштым ВКП(б) Рӱдӧ Комитэт Плэнум пэш раш ончыктэн пуэн.

— Озанлык сэҥымашвлак шкэшт, нунын пэҥгыдылыкышт да кужулыкышт пӱтынэк да тичмашнак партийнэ-организационно дэн партийнэ-политик пашасэ сэҥымашын эҥэртат, тидэ условий дэч посна озанлык сэҥымашвлак ошмаш ышталтшэ гай лийын кэртыт,—манын Сталин йолташ мэмнам туныкта.

Калык озанлык планым утыж дэнэ тэмаш мэмнан калыкын чыла условийжат уло. „... Ончыктэн пумэ мэмнан чыла озанлык планэ измэдымэ улыт, вэт нуно мэмнан калык озанлык кӧргыштӧ улшо пэш кугу рэзэрв дэн йӧным шотыш огыт нал".

Стаханов движэньэ тыгай кугу рэзэрв лийын шога. Тугэ гынат, шуко прэдприйатыйлаштэ стахано-

СУМАНЭЙЭВЫН „ЗАНЬАТЬЫЖЭ“

Марбумстройышто Суманэйэв йолташым йатыржэ палат. Тудо комсомол комитэт пэлэнсэ политграмот школым вуйлата.

Вигак каласаш, Суманэйэв йолташ политзаньатьым шотлан гына эртара. Тэвэ 4 апрэльыштэ политучобо лийэ. Заньатьэ лачак 6 шагатлан тÿнгалшашыльэ. Тугэ гынат, ончыктымо жапыштэ ик комсомолэцат толын огыл. Пропагандист Суманэйэв шкэжат 15 минутлан вараш кодын тольо. Садлан тунэмаш пэл шагатлан вараш кодын тÿнгальыч.

Политшколлан вэр он чылгочак йамдэ лийман, а тыштэ пÿлэмым пыкшэрак муыч. Пÿкэн укэ. Тунэмшэ-влак коктын ик пÿкэныштэ шинчэн заниматлаш тыршат.

Заньатьыштэ нымогай культурность укэ. Чыланат ÿмбал вургэм да упш дэнэ шинчат.

Пропагандист Суманэйэв йолташ заньатьын пэрвой шагатыштыжэ ончыклык тэмым—ССР Ушэм индустриальнэ эл лиймэ нэргэн каласкалыш. Тыгэ ыштымаш сай. Но каласкалмаш толыкан, раш лийман. ВЛКСМ Рÿдö Комитэтат тыгак ышташ кÿшта. А Суманэйэв гын, тидым пэш начар шукта. Заньатьыш пэш начар йамдылалтын толэш, садланак тунэмшэ-влаклан тэмын тÿнг содэржаньыжым сайын, раш умылтарэн ыш кэрт. Эн чот шым шола дэн пурла уклонист кашак нэргэн чылтак йöнгылыш каласкалыш.

— Уклонист кашакын вуйлатышышт кöмыт лийыныт?—шэнгалнэ ик йэнг йодо.

— Могай уклонистын, пурлажын альэ шолажын?--Суманэйэв йодэш.

— Шолажын!

— М... м.. шолажын маныда?—пропагандист öрэш.

Чыланат шып шинчат. Суманэйэв гына Ингуловын „Политграмота“ кнагаштыжэ калыкын тушманжэ-влакын лÿмыштым кычалэш. Вара нунын лÿмыштым муыдэ ойлаш тÿнгальэ:

— Шола-влакын вождьышт Бухарин дэн Томский.

— Кузэ тугэ?—тунэмшэ-влак öрыт.

— Троцкий дыр?—йужыжо аптранэнрак пэлэштат.

— Укэ, йолташ-влак, йöнгылыш лийда, Троцкий огыл, Томский,—манэш пропагандист. Вара уэш:

— Шогыза шогыза, рвэзэ-влак! Тыштэ сайракын шоналташ кÿлэш,—рвэзэвлакым тыпландара пропагандист, а шкэжэ вÿр гай йошкаргэн. — Мый тыштэ лугалт пытэнам, раш каласэн ом кэрт. Тэвэ кнагаштэ ончэна,—пэлэшта Суманэйэв йолташ.

Варажым Ингуловын „Политграмота“ кнагажым йÿкын лудын, палэн нальыч.

10 минут канымэ дэч вара пропагандист кодшо тэмэ дэнэ йодышташ тÿнгальэ.

— Тык вот, кодшо заньатьыштэ „социализм дэн коммунизм“ тэмэ дэнэ лэкций лийын ыльэ. Кö конспэктым возэн?

Залыштэ шып.

— Кокшагин! Конспэктэт уло?

— Укэ,—манэш Кокшагин.

— Мыйынат укэ, — вэс йÿк шыпакырак шоктыш.

— Мый ыштэнам да, только пытарэн омыл—кычкыральэ Бэлоусов йолташ.

— Молан пытарэн отыл?

— Кнага укэ. Тидыжымат шкэ гыч шонэн возэнам,—энгэртэнрак ойлыштын карандаш дэнэ возымо туржалтшэ кагаз ластыкым Бэлоусов пропагандистлан шуйа.

— Мыйын конспэкт уло ыльэ да, мондэн кодэнам,—чэвэргэнрак Савадуллин пэлэшта.

— Плохо,—шталэш пропагандистшэ.

— Ну, давайте, давайте. Мо орйэнг ватыла вэлэ шинчылтыда? Уналыкэш толын улыда мо?—Суманэйэв тунэмшэ-влак дэч йодэш. Варажым кугун шÿлалтышат,—йолташ-влак, коммунизмын ÿлыл фазыжэ нэргэн каласыза,—манын йодо.

Залыштэ шып.

—Тидэ йодышлан укэ гын Савадуллин йолташ каласэ, адак пропагандист йодэш.

Савадуллин нэлын гына кыньэлын шогальэ да ик мутым вэлэ,—социализм,—манын пэлэштыш.

— Вот хорошо,—штальэ Суманэйэв.

Тунэмшэ-влак пропагандистын йодышыжлан вашмутым пэш начар пуат. Нунын ойлымышт почэш Суманэйэв выводым огэш ыштэ.

Социализм дэн коммунизм нэргэн лончылымо годым тÿнг йодышым кэлгын ышт тэргэ. Социализм дэн коммунизмын принципышт нэргэн ик мутымат ышт ойло. Тидым обязатэльнэ умландараш кÿлэш ыльэ.

Кÿшнö ончыктымо гыч раш палэ, Суманэйэв политучобым формальнэ гына эртара. Тунэмшэ комсомолэц-влак дэч конспэктым пэнгыдын трэбытлэн огэш шого. Садланак 4 апрэльыштэ 7 тунэмшэ заньатьыш конспэкт дэч посна толыныт. Политучобыш жапым эртараш гына коштыт.

Тыгай кугу ситыдымаш уло гынат, пропагандист Суманэйэв йолташ титакым тойаш вэлэ тырша.

— Мыйын школышто шукыжо конспэктым ыштат,—манэш тудо. Чынжымак гын, ик комсомолэцат конспэктым кÿлэшын огэш ыштэ. Ситартышыжэ Бэлоусов кнага дэч посна шкэ гыч шонэн конспэктым ыштэн, тидыжэ нымолан йöрдымö.

Тунэмаш кö кузэ коштэш, раш учот укэ. Кызыт Суманэйэв йолташын школышкыжо 10 комсомолэц коштэш, а спискыштэ 6 йэнг вэлэ шотлалтэш.

Тидэ школышто пропагандэ пашам вожгычак сайэмдаш кÿлэш.

И. М-в.

вэц-влаклан кÿлэш сэмын огыт полшо. Озанлык пашам вуйлатышэ йужо пашайэнг влакын вуйыштышт шÿйшо, нымолан йöрдымо тэорий пöртын. Врэдитэльствым пытараш стаханов движэньэ тÿнг йöн улэш, манын нуно шонэныт, а партийнэ пашам мондэныт.

Сталин йолташ ВКП(б) Рÿдö Комитэт Плэнумышто пэш раш ойлэн: „Стахановдвижэньылан пашам ончыко тарватэн колтышашлан да шкэ кугу пашажым шуктышашлан врэдитэль-влакын чыла тÿрлö махинацийжэ ваштарэш кучэдалашыжэ мэмнан дэч рэальнэ полыш кÿлэш,—тидэ раш огыл мо? Врэдитэльствэ ваштарэш кучэдалмаш, врэдитэльствым пытараш кучэдалмаш, врэдитэльствым сорлыклымаш стаханов движэньылан чумыр кумдыкшо мучко шарлэн кайаш кÿлшö условий улэш,—тидэ раш огыл мо?“

Самырык кадрлан, инжэньэр-тэхник пашайэнг, стахановэц-влаклан политик воспитаньым пумаштэ Лэнин комсомол ончылно пэш кугу задачэ шога.

Партийын чын полышкалшыжэ—Лэнин комсомол тидэ задачым сайын шуктышаш.

Оласэ комсомол актив погынымаш вашэш

Кабинэт гыч вуйлатымын саскажэ

ВЛКСМ Йошкар-Ола горком сэкрэтарь Орликов йолташ шкэ кабинэтыштыжэ шинчымыж годым оласэ комсомол организацым куштымо нэргэн йатыр шонэн. Но комсомолышто шогыдымо молодьож коклаштэ политик-воспитатэльнэ пашам ыштэн огыл. Горкомолын моло пашайэнгыштат комсомол организацылаш шукыж годым свэдэньылан вэлэ коштыныт, а вэрлаштэ молодьож дэнэ пашам ыштэн огытыл. Сандэнак оласэ комсомол организацэ чытыдымэ начар кушкэш. Горкомол бÿро 1937 ийын пэрвой кварталыштыжэ 42 йэнгым гына комсомолыш пуртэн. Учэбнэ заводэньэ-влак 34 йэнгым, учрэждэньэ-влак 4 йэнгым, а моло организацэ-влак 4 йэнгым пуртэныт. Горкомолысо статистикэ почэш моло организацыш промышлэннэ прэдприйатьэ-влак пурат. Йöршэш воштылтыш, чыла промышлэннэ прэдприйатьэ-влак — чодра завод, ÿй завод, кирзавод, типографий, элэктровакш, элэктростанцэ, кÿртнö корно станцэ, хлэбопэкарнэ, тулэч моло йатыр артэль-влак—тэний 4 йэнгым гына комсомолыш пуртэныт.

Ÿй завод пэлэнсэ комсомол организацэ 2 ий годсэк ик йэнгымат комсомолыш пуртэн огыл.

— Комсомолышто шогыдымо молодьож дэнэ пашам ышташ горкомол йöршэш ок полшо. Орликов мэмнан организацыш йолжымат пыштэн огыл. Горкомол мэмнан гай тыгыдэ организацийым тэлэфон дэнэ вуйлата,—манын комсорг Вэрухина йолташ вуйым шийэш.

Чодра зоводышто 40 нарэ комсомолышто шогыдымо рвэзэ, ÿдыр-влак улыт. Но нунын коклаштэ йöршэш нымогай пашат ок ышталт. Чыла комсомол паша клуб вуйлатышэ Савэльйэва йолташ ÿмбак кудалталтын. Комитэт сэкрэтарь Кэржакова йолташ комсмол пашан содэржаньыжым ок шинчэ. Горкомол Кэржаковалан полшымашыжэ укэ.

— Мый пэшак комсомолыш пурынэм, но мыйым иктат ок туныкто, мланэм огыт полшо,—маныш самырык моторист Карика Иштван ойла.

Чодра завод пэлэнсэ организацыштэ комитэт сэкрэтарь влак шашкэ пангэ сэмын вашталтыт. Организацэ кушмо олмэш шагалэмэш вэлэ.

Типографий пэлэнсэ комсомол организацэ комсомолышто шогыдымо рвэзэ, ÿдыр-влакым 80 нарэ шотла. Идалыкат пэлэ жапыштэ 1 йэнгым гына кандидатыш пуртэныт.

— Горкомол пашайэнг-влак мэмнан дэк идалыклан икана вэлэ толыт. Вэрыштэ молодьож дэнэ пашам организатлаш огыт полшо,—манын вуй шиймашым чыла организацылаштат колаш лийэш.

Молодьожым огыт воспитатлэ, вара мом ыштат? Нуно шукыж годым кабинэт гыч вуйлатат, рэшэньым, дэкларацым луктэдат. Йужгынам шкэ рэшэньыштышт нымолан огыл комитэт сэкрэтарь, комсорг-влакым вурсат.

Комсомол организацэ кушмо нэргэн Горкомол бÿро тыгай бÿрократичэский, ыгöм мобилизатлыдымэ пунчалым луктын. Пунчалыштэ тыгэ ойлалтэш:„Типографий, ÿй завод, кэрмыч завод, чодра завод, пэкарнэ, чодра институт дэн пэдинститутысо комитэт сэкрэтарь, комсорг-влаклан, нунын организацышт начар кушкэш, манын ончыкташ.

Нинэ комсомол организацэ-влакын комсомолышто шогыдымо молодьож коклаштэ пашам ыштыдымышт дэнэ вэлэ умылтаралтэш. Волков, Вэрухина, Дьачков, Кэржакова, Кэльдыбайэв дэн Новиковлан тидэ йодышышто титакыштым тöрлаташ кÿшташ.“

Горкомол шкэ титакшым чыла организацылан пайлэн пуэн. Ончыкыжо горкомол мом ыштышаш, тидын нэргэн ик шомакат укэ. Тыгай штамповатлышэ пунчал ыгöлэнат, нымомат пуэн ок кэрт.

17 апрэльыштэ оласэ комсомол активын погынымашыжэ лийшаш. Тидэ погынымаш горкомолын вуйлатымэ практикыжым чот критиковатла, ончыкыжо горкомоллан шкэ пашажым молэмдашыжэ полышым пуа, манын вучаш лийэш.

К. Л.

Йошкар-Ола райкомол бÿро члэн-влак примэрнэ огытыл

Йошкар-Ола райкомол „Новая жизнь“ колхоз пэлэнсэ политграмото школым комсомол политшкол лан шотла. Но тидэ школышто кум комсомолэц гыч иктыжат огыт тунэм. Комсомол школ огыл, а нымогай школланат шотлаш ок лий. Вич тылзэ жапыштэ план почэш 15 политзаньатьым эртарышаш олмэш 2 заньатьым гына эртараш толашэныт. Нинэ кок заньатьыжат лÿмлан гына вэлэ эртаралтын. 12 политзаньатьэ пропагандист, ВЛКСМ райком бÿрон члэн Гордэйэв йолташын титакшэ дэнэ кÿрылтын. Пропагандист Гордэйэв шкэ пашажлан йöршэшат вуйын ок шого, тудлан пумо пашам обыватэль сэмын онча. Политзаньатийыш йамдылалтдэ, конспэкт дэч посна коштэш.

Райкомол бÿро шкэ члэнжын пашажымат ок тэргэ. Райкомол бÿрон моло члэныштат пропагандэ пашам формальнэ вэлэ ыштат, нуно ВЛКСМ Маробком плэнумын пропагандэ паша нэргэн пунчалжым - илышыш пурташ альат кÿлын пижын огытыл.

Райкомолын политучобо отдэл вуйлатышыжэ Жэлонкин йолташ „Новая жизнь“ колхозысо молодьож дэнэ ВЛКСМ Горький обкомын пунчалжым лончылаш йатыр жап мартэ шонэн коштын, но молодьожым погаш Жэлонкинын вийжэ шутэн огыл. 19 мартыштэ рвэзэ, ÿдыр влак тунэмаш погынэныт. Жэлонкинат лачак тидэ жапыштэ толын пурэн да комсомолэц-влаклан тыгай приказым пуэн: 19 мартыштэ Жэлонкинын пашажым лончылаш, а политзаньатийым 21 мартыш кусараш.

Погынымашлан йöршэш йамдылалтдымэ рвэзэ-влак дэнэ лÿмлан погынымаш эрталалтын.

Жэлонкинын чиновникла командоватлымыжэ дэнак ик политзаньатьэ кÿрылтын.

Йошкар-Ола райкомол бÿрö члэн-влакын шкэ пашаштлан вуйын шогыдымыштым, шкэак политзаньатьым кÿрлмыштым прэступлэньэ дэч моло сэмын ыгузэат аклаш огэш лий.

Пинайэв.

Лопатин дэн Бумстройышто кугу пашам начар аклат

Дзэржинский лўм заводысо пашазэ-влакын пушаш ийлаштэ мэмнан элыштэ 150 тўжэм льотчикым йамдылэн шуктышаш нэргэн Лопатинысэ пашазэвлакат саламлышт. Молодьожын йодмыжо почеш учльот дэн парашьут группо-влакым организатлаш тўҥалыч; ик арньа жапыштэ парашьут дэн льотно группыш пураш рвэзэ дэн ўдыр-влак 350 утла йодмашым пуэныт. Тидэ сай тўҥалмым Йошкар Оласэ Ната Бабушкина лўм аэроклубат сайлан шотлыш.

Тидэ пашаштэ Лопатинысэ комбинат-влакын озанлык организацэ вуйлатышэ-влакшат вараш кыш код. Нуно молодьожын чаплэ тўҥалтышыжлан полшаш йамдэ улмыштым каласышт, дажэ шушаш Лопатинысэ филиаллан матэриальнэ базым ышташ Йошкар-Оласэ аэроклуб дэнэ договорымат вашкэ ыштэныт.

Пашам чыла сайын, раш шукташ тўҥалыч. Йошкар-Оласэ аэроклуб Лопатинысэ комбинат-влак дэнэ ыштымэ договорым шукташ пэш вашкэ тўҥальэ. Тудо Лопатиныш шкэнжын инструктор дэн тэхник-влакшым колтыш, парашьут дэн льотчик группым ойырыш. Парашьут группыш 35 йэҥым, учльот группыш 18 йэҥжым налыныт.

Тидэ 3 тылзат пэлэ ожно Лопатин дэн Марбумстройысо учльот да чыла молодьожын куанымэ жапышт ыльэ.

Кызыт тидэ сэрьйозно пашалан озанлык организацэ-влак огыт полшо. Учльот-влаклан авиаций тэорийым ик посьолко гыч вэс посьолкыш, ик пўрт гыч вэс пўртыш кусныл коштын тунэмаш тўкнэн.

Жаплан гына ойырымо классыштэ шукыжо годым дажэ ўстэл дэн пўкэнат лийын огытыл. Посна учльот-влак штатым сократитлымаш вэрэштыныт, нуным паша гыч луктыныт. Садлан сократитлалтшэ учльот-влаклан пашаш шогалаш пэш йёсё лийын. Сиитартышыжэ йўжо учльотым паша ышташ йўд смэныш колтэныт. Тыгэ ыштэн, нунын тунэммэ пашаштым чараклэныт.

Озанлык организацэ вуйлатышэ-влак шкэ договорыштым огыт шукто. Нуно аэроклуб дэн ыштымэ договорым шукташ пашаш вуйдымын ончат. Тидэ учльот-влакын тунэммаштышт пэш кугун чараклэн шога.

Альэ мартэнат нуно тунэмашлан пўртым ойырэн огытыл, кызытат оксам пудэ шогат. Садлан учльотвлаклан тунэмашышт кўлэш книгам, ўзгарым налмэ огыл.

Учльот-влак вашкэ тэорий тунэммашым пытарат. Вара чоҥэштымэ пашалан йамдылалтшаш тўҥалыт, но тидлан комбинат вуйлатышэ-влак альат нымогай тэхничэский йёнымат ыштэн огытыл. Дажэ самольотлан шинчаш площадь дэн ангарымат (самольотлан шинчаш лэвашым) ышташ тўҥалын огытыл.

Пашан вэрч тыршыдымэ Аксэнов гын, учльот-влаклан полшыкаш олмэш Йошкар-Ола аэроклуб дэнэ договор ыштымым титаклан шотла. „Смэт почеш аэроклублан оксам ончымо огыл,“—манэш тудо. Садлан Аксэнов договорым кўрлмылан шотла.

ВКП(б) Рўдё Комитэтын пытартыш плэнумыштыжо Сталин йолташын ойлымыжым Бумстрой дэн Лопатинысэ озанлык вуйлатышэвлак мондэныт.

Тыгакак Марбумстрой дэн Лопатинысэ комсомол да осоавиахим организацэ-вуйлатышэ-влак шкэныштын кугун кутырмаш дэч молым ыштэн огытыл. Йушков дэн Салмин йолташмыт аэроклубым пэнгыдэмдымэ нэргэн шуко арамэш кутырэн эртарэныт, а пашажым гын, ыштэн огытыл. Нинын сэмынак Гайэв дэн Брагин (Осоавиахим) йолташмытат нымом ыштыдэ кийэныт, эсогыл пашазэвлакым аэроклубын физичэский члэнышкыжэ пуртымо пашамат ыштэн огытыл.

Учльот группышто тунэммын качэствыжэ вэрчат кўлэшын огыт кучэдал. Кум тылзэ жапыштэ 3 политрукым вашталтымэ. Кызыт улшо политрук Толстов йолташат шкэ пашажым ыштэн огэш кэрт.

Учльот влак шукэртсэк аэроклубын пашажым сайэмдашлан Бумстройысо партком полшаш тўҥалмыжым вучат. Тыгай пэш кўлэш пашам аклыдымэ вуйлатышэ-влак дэч ойырмаш комсомол, озанлык да профсойуз организацэ-влаклан полшаш партком обйазан.

Альгэр.

ЭРСКИЙЖЭ РЎПШАЛТА, МОСКВИНЖЭ МАЛАЛТА

Торйал райкомол ныл тылзэ жап пионьэр отдэл вуйлатышэ дэч посна шинчыш. Сандэнак тидэ жапыштэ пионьэр отрäд-влакын пашашт йоршэш лушкэн. Райкомол сэкрэтарь Эрский йолташ пионьэр отдэль вуйлатышым „йўдкэчэ кычальэ“, но муын ыш кэрт. Ныл тылзэ эртымэкэ гына обкомол коммунист йал озанлык школым тунэм пытарышэ Москвин йолташым пионьэр отдэл вуйлатышылан колтыш.

— Москвин—живой йэҥ, пашам сайын ыштэн кэртэш,—манын обкомол Эрский йолташым ўшандарэн. Эрский йолташ, конэшнэ, тидлан ўшаныдэ кэртын огыл. Эрскийын йатыр жап годсэк вургыж коштшо шўмжё лыпланыш.

Тўргёч моктанымаш, пагалымаш дэнэ авыралтшэ Москвин пионьэр паша нэргэн нимонарат шонэн огыл. „Пашам ом ыштэ гынат, мыйын авторитэтэм ок йом“ манын Москвин пэнгыдын ўшанэн. Москвин тыгак ышташ тўҥалын. Паша кэчыжым шкэ интэрэсыжлан кэлшышын шэлэдэн. Шкэнжын омыжлан кудалтышэ Москвин 10-11 шагат мартэ малэн кийэ. Кэчвал рўдылан райкомолыш мийал шинчэш да газэтым ончэн шинча, адак палымыжэ, родыжо-влаклан писмам сэркала. Кэчвал дэч вара столовыйыш кочкаш мийал толэш. Изиш шинчылтэшат шагат стрэлкэ кумыштын тайнымэкэ Москвин пачэрышкыжэ чымалтэш и тидын дэнэ паша кэчэ мучашышкат шуэш.

Вара молан тыгэ?! Москвинлан паша укэ мо?! Укэ, тидэ чын огыл! Пэдучилищэ, 1 кыдалаш школ, 9 пэлэ кыдалаш школ, лу дэнэ тўҥалтыш школ-влак—тэвэ Москвинын паша участкыжэ. Нинэ школ-влак гыч шукыжэ вэрэжэ Москвин йолжымат пыштэн огыл, а йўжо вэрэжэ 10-15 минутлан пурэн-лэктын кайэн. Пионьэр организацийым воспитатлымаштэ практик полыш укэ дэнак школлаштэ тўрлё осал паша лийэда. Тэвэ Тошто - Торйал кыдалаш школышто йўжо пионьэрвлак пырдыжлаш тўрлё осал мутым возгалат, марий дэн руш йоча влакым ойыркалымаш койыш уло, тунэммын качэствыжэ пэшак ўлнё. Тыгай койышмак У-Торйал пэдучилищыштэ да пэлэ кыдалаш школышто ужаш лийэш. Торйал сэлаштэ гына 400 пионьэр уло. Москвин нунын коклаштат пашам ок ыштэ. Садланак пионьэрвлак тудым огыт пальэ.

Шўмым корштыктарышэ уда пашан причинжэ эн пэрвойак тыштэ: Москвин шкэ пашажлан нимонарат вуйын ок шого. Партий дэн лэнин комсомолын тыгай отвэтствэннэ пашам ўшанэн пумыштым шэргылан ок шотло. А райкомол бўро райкомол сэкрэтарь Эрский йолташ пионьэр пашам пўтыньэк вуйын шогыдымо Москвин ўмбак кудалтэныт. Эрский йолташ Москвинын пашажым тэргэн шогэн огыл, а мöнгэшла, Москвинлан мом шонымыжым ышталаш эрыкым вэлэ пуэн. Москвин малэн гын, Эрский тудым изи аза сэмын рўпшэн ашнэн. Обкомолын пионьэр отдэл вуйлатышыжэ Йаналов йолташат шкэ пашайэҥжым свэдэньэ, информацэ ўмбач вэлэ акла, организацым вуйлатыдэ йэҥын кöргышкыжо, организацын илышышкыжэ ок пуро. Йаналов йолташ Торйалыш толын да Москвиным пашажым тэргыдэ „сай пашайэн“ манын Москвиным моктэн кодэн.

Торйал райкомолын пионьэр пашам вуйлатымэ практикыжэ нымолан йöрдымö. Тидым райкомол бўрон, Обкомол пионьэр отдэлын политик шотышто ончык шоныдымышт дэнэ гына умылтараш лийэш.

Торйальский.

Владимир Майаковский

(1930—1937)

„Тўшка памäтник лийжэ
Крэдалын
Ыштымэ
Социализмна“.

(В. Майаковский—„УЛО ЙУКЫН“ поэмэ гыч).

Рэвольуцын кугу поэтшэ Владимир Майаковский колымылан шым ий тэмэ. Майаковскийын совэт поэзийыштэ могай кугу, рўдё вэрым налын шогымыжо дэн тудын значэньыжэ нэргэн Сталин йолташ пэш раш каласэн: „Майаковский ончычшат да кызытшат мэмнан совэт эпохын кугу талантан поэтшылан шот лалтэш“.

Кугу Октьабрьын пэрвой кэчылаштыжак Майаковский шкэ поэтичэский талантшым, мастэрлыкшым пўтыньэк пролэтариатлан алал кумылжо дэнэ пуэн. Рэвольуцэ тудлан тудын поэзийжылан кумда, кугу у корным почын. Рэвольуцо Майаковскийым шкэнжын поэзий трибунылан шогалтэн. Тидым мэ Майаковскийын творчэствыж гыч раш ужына. „Владимир Ильич Лэнин“ поэмыштыжэ Майаковский рэвольуцын кугу вождьшо Лэнинын образшым пэш кугу вий дэнэ чын да кэлгын сўрэтлэн. Тыгак тудын „Хорошо“ поэмыжэ пролэтариатын капитализм ваштарэш кучэдалмэ корнжым ончыктэн, сэҥэн налмэ у дэйствительностьым поэзийэш пэнгыдэмдэн.

Майаковский—поэзийыштэ у айдэмэ. Социалист рэвольуцо дэнэ шочшо у айдэмэ шамычын образыштым, у айдэмыштым тошто классичэский формо дэнэ огыл, у формо дэнэ сўрэтлэн. Октьабрь дэч варасэ творчэствыжым Майаковский миллионло калыклан умылашын ыштэн. Садлан йўжо тэптэрдымэ йэҥын „Майаковскийым умлаш ок лий“ манын чужлымо йара шонак. Чын, шукэртэ огыл пэрэн шалатымэ — калыкын тушманышт, бандит Радэк дэн Бухаринмыт Майаковскийын значэньыжым чап-чара шойыштэн, совэт поэзийын зэмыжлан вуно йоштэк йылман Пастэрнакым нёлталаш тыршышт. Нуно калыкым олталынэшт ыльэ. Майаковский поэзийын чаплэ мастэржэ. Тудо Пастэрнак сэмын шкэ идэйжым калык дэч шылташ тöчэн огыл. Тудын возымыжо раш шонымашан, пэнгыдэ куатан улыт.

Майаковский политик поэт. Рэвольуцо дэч варат тудо агитатор корно гыч корангын огыл.

Партий да комсомол дэнэ пырльа Майаковский у социалист айдэмэ вэрч кучэдалын. Шўшё койшан, политик шотышто младна тушман шонымашан, осал шижмашан айдэм-влакым пўсё йылмыж дэнэ чаманыдэ кырэн. Хулиган, мэшан, шолдыргышо айдэм, бўрократ, подхалим-влакым Майаковский шкэ творчэствыштыжо нимом шотлыдэ когартылын. Мутлан „Служака“, „Подлиза“, „Трус“, „Сплэтник“, „Ханжа“—нинэ почэламут-влак шакшэ айдэм-влакым бик ончыктат.

Майаковский кугу илыш вийат поэт. Тудын кöргыштыжö у рвэзылык, у куат йўлэн. Майаковский совэт молодьожын эн лишыл йолташыжэ. Тудо рвэзэ-влакын у пашалан пижмыштым моктэн, шкэжат полшэн. Молодьожлан Майаковский пэнгыдын ўшанэн:

Коммунизм,
тидэ—тўньан
рвэзылыкшэ,
рвэзэ-влаклан
тудым нöлталман,—
манын Майаковский.

Лэнин Майаковскийым рэвольуцын поэтшылан шотлэн тыгэ аклэн:

— Ом шинчэ, поэзий шотыштыжо кузэ дыр, а политик шотышто ўшанэм (почэламутшо влак—Г. Й.), пэш чын улыт (Лэнин—т. 27, стр. 177, II изд.).

Владимир Владимирович Майаковский 1894 ийыштэ Кутаисский губэрнэ (тошто дэнэ), Богдада йалэш, чодра оролын йэшэшыжэ шочын.

1930 ий 14 апрэльыштэ Вл. Майаковский ўмыр лугыч колэн.

Майаковский кызыт социализм ыштымаштэ шкэжэ укэ гынат, тудын йöнгö йўкан мурыжо социализм чоҥышо айдэмым ончыко ўжэш. Майаковский кужу ўмыран поэт. Тудын лўмжым, волгэнчэ гай куатлэ мутшым мэмнан эл вэлэ огыл, уло тўньа колэш.

Тўньам, айдэмым уэмдэн ыштышэ рэвольуцион социалист айдэмыштэ Майаковский пэш кужун илаш тўҥалэш.

Гэоргий Йэфруш.

БГСО значокан лийыч

Руйа-сола пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-влак (Ронгго район) чылажэ 15 йэҥ БГСО значоклан нормым сдатлыш.

И. Вачий.

Врид. отв. рэдактора—
П. И. ТЭМЭРЭШЭВ.

Упол. Марлита № 52. Тираж 2720 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком дэн горком орган. Савыктышэ „М. К.